

BURA OKO MAKEDONSKOG ZAKONA O MEDIJIMA

Author: [IWPR Balkans](#)

Makedonska vlada optuzena da planira 'drakonsku' cenzuru buntovne domace stampe.

U toku poslednje dekade u Makedoniji se povecao broj medija. Radio, TV i novine su procvetale i tiraz dnevnih listova se procenjuje na 170.000 i 200.000 u poredjenju sa 70.000 i 80.000 pre sedam godina. Trenutno ima oko jedanaest dnevnih novina, ukljucujuci dve na albanskom jeziku, jednu na turskom jeziku i dve posvecene sportu. Najnovija publikacija, nove dnevne novine po imenu "Vest", pojavila se pre nekoliko nedelja.

Sve su ovo dobre vesti, ali je ova medijska ekspanzija dovela do povecanja broja novinara u Makedoniji, od kojih mnogima nedostaje adekvatna obuka i iskustvo, kao i stvarna predstava o stvarima o kojima izvestavaju. Osim toga, nema nikakve institucionalne potpore u promovisanju nezavisnog novinarstva koje zahteva jedno demokratsko drustvo. Mediji su cesto izmanipulisani i, iako su mnogi od njih na izgled nezavisni, veliki broj je blizak politickim partijama ili mocnim grupama. Posledica je los kvalitet, nacionalisticko i provokativno izvestavanje.

Na primer, poslednjih nedelja novine bliske opoziciji, "Utrinski vesnik", objavio je zapaljive i ksenofobicne clanke u kojima se tvrdi da vlada cini ustupke etnickim Albancima i da medjunarodna zajednica ugrozava integritet i bezbednost drzave.

Sa svoje strane, vladine novine, "Nova Makedonija", nagovestavaju da je opozicioni lider u sprezi sa ozloglasenim prodavcima droge. U medjuvremenu, dnevne novine "Fakti" na albanskom jeziku objavile su nepotvrđene izvestaje u kojima se tvrdi da su srpski agenti navodno izazivali incidente na granici sa Kosovom da bi isprovocirali sukob izmedju Makedonije i Kosova. U oba slucaja, doslo je do krsenja profesionalnih standarda zbog politickih ciljeva.

Pre 1993. godine, izdavacka kuca "Nova Makedonija" i makedonska drzavna televizija regulisali su rad medija. Trenutno, ministarstvo informacija konacno sprema dugo ocekivani zakon o informisanju, koji bi parlament verovatno mogao da usvoji za nekoliko meseci. Namera je da se navodno uspostavi zakonski okvir koji ce obavezivati novinare, dok im istovremeno garantuje slobodu i nezavisnost, ukljucujuci novcane kazne i druge vidove kaznjavanja zbog neprofesionalnog izvestavanja.

Iako jos nije otkriven konacan tekst nacрта ovog zakona, govori se da je napravljen po ugledu na holandski i slovenacki model. Medjunarodne organizacije, kao sto je Vece Evrope pozvane su, takodje, da prokomentarisu ovaj tekst. To nije sprecilo makedonske medije da optuze funkcionere iz vlade da pripremaju drakonske zakone i cenzuru. U nekim clancima se ovaj predlozeni zakon poredio sa vrstom cenzure kakvu onedavno sprovodi Milosevicev rezim u Beogradu.

Ovo zakonodavstvo sigurno se ne bavi stvarima koje mnogi smatraju kljucnim, kao sto je odsustvo transparentosti vlade i nedovoljan javni pristup informacijama. Treba, takodje, pomenuti veo tajnosti koji obavlja nacrt ovog zakona. To je dodatno povecalo spekulacije medija. Iako je, mozda, preuvelicana zabrinutost novinara, njih ne treba ignorisati. Makedonski mediji ponekad su izlozeni politickim pritiscima i ovaj novi zakon mogao bi poslužiti vladi da ucitka opoziciju u vreme politickih borbi.

Mediji takodje tvrde da ovo zakonodavstvo ponavlja vec postojeci krivicni zakon koji omogucava vladi da brzo reaguje i namece finansijske kazne zbog neprofesionalnog izvestavanja. Ovo je mozda istina, ali treba imati u vidu da je ovo delimicno i odgovor na ozbiljne probleme koji postoje unutar makedonskog sudstva. Trenutno su potrebni ne meseci, vec godine da bi se priveo kraju sudski postupak za neko krivicno delo.

I vlada i mediji postavljaju opravdana pitanja na koja treba obratiti paznju. Premda je potrebno odgovarajuće regulisanje ovog problema koje bi trebalo da popravi profesionalne standarde u medijima, donosenje dodatnih zakona ne predstavlja najbolji način da do poboljšanja dodje. Ukoliko se na pravi način primeni i nadgleda, neka vrsta samokontrole bi mogla da pospesi verodostojnost medija i ukloni preterivanja bez davanja prevelike kontrole samim vlastima.

Ted Hughes je analiticar koji radi za medjunarodnu organizaciju koja se nalazi u Skoplju.

Location: Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bura-oko-makedonskog-zakona-o-medijima>